

Optuženi irelevantnim pitanjima oteže suđenje, na vlastitu štetu

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Dan 244

Svedok insajder tvrdi da je Milošević bio duboko upleten u rat u Hrvatskoj, barem u tzv. Srpskoj autonomnoj oblasti Slavonija, Baranja i Zapadni Srem (SAO SBZS). Milan Milanović, nekadašnji zamenik ministra odbrane SAO SBSZ, je izjavio da je, dok je bio na tom položaju, sve do kraja 1995 ili početka 1996, primao platu od JNA, i da su plate od JNA primali i ostali civili zaposleni u Ministarstvu odbrane SAO SBZS.

Još pre nego što su zaposlenima Ministarstva odbrane počele da stižu plate iz Beograda, JNA je postala pretežno srpska vojska, i dominantna snaga u regionu, sa daleko većom moći nego što ju je imalo rukovodstvo SAO SBZS. Polovinom 1991, gotovo svi oficiri drugih nacionalnosti su bili zamenjeni Srbima. Milošević i dalje nastoji da prikaže JNA kao multi-etničku, saveznu vojsku koja je rastavljala zaraćene snage. Milanović, međutim, tvrdi da je u avgustu 1991, a možda čak već u maju te godine, JNA bila isključivo srpska armija.

Otrprike u to vreme, u region je stigao Radovan Stojičić Badža iz anti-terorističkih jedinica MUP-a Srbije, sa zadatkom da organizuje i predvodi jedinice Teritorijalne odbrane (TO) SAO SBZS. Na pitanje tužiteljke Hildegard Urc Reclaf (Hildegard Urtz-Retzlaff) da li je Badža bio dobrovoljac, svedok je odgovorio da misli da nije. Na njeno potpitanje je svedok, koji je bio Badžin blizak prijatelj, objasnio da smatra da on nije bio dobrovoljac 'zato što nikada nije rekao da je došao kako dobrovoljac. Na terenu smo svi znali da su ga poslale vlasti iz Beograda.' (Svi prevodi su dvostruki, sa srpsko-hrvatskog na engleski, pa ponovo na s-h, prim.prev.)

Milošević je, kao obično, nenamerno dao svedoku priliku da pojasni i proširi svoju izjavu datu tužiocima u direktnom ispitivanju. U unakrsnom ispitivanju, Milanović je, odgovarajući na pitanje optuženog, rekao: 'Ni u jednom trenutku nisam pomislio da je bio dobrovoljac.' Badža nije dobio samo oružje, opremu i platu iz Srbije; kada je obavio zadatak u SAO SBZS, postavljen je za pomoćnika ministra unutrašnjih poslova Srbije. Od 15 ljudi, koliko ih je doveo sa sobom, njih deset su bili zaposleni u Državnoj bezbednosti Srbije.

Kada je Badža preuzeo TO, popravio je njihov položaj u odnosu na JNA, premda su snage TO ostale pod vojnom komandom JNA i njima podređene u svim ratnim operacijama. Dobrovoljci iz Srbije, pripadnici paravojnih jedinica i ljudi iz MUP-a su postali članovi TO, i na taj način su stavljeni pod komandu JNA. U unakrsnom ispitivanju, Milošević je svedoka naveo da iznese sledeće činjenice, kojima je ukazao na ulogu Srbije u ratu u Hrvatskoj: od avgusta do novembra ili decembra 1991, JNA je imala 36.000 vojnika na teritoriji SAO SBZS. Od 20.000 boraca u sastavu TO, tri do četiri hiljade su bili 'dobrovoljci' iz Srbije. Jedinica MUP-a Srbije, sastavljena od 100 hrvatskih Srba koji su bili otpušteni iz MUP-a Hrvatske, je bila poslana na ratište u SAO SBZS. Posle rata su se mnogi od njih vratili u Srbiju, i tamo i dalje rade za MUP, tvrdi Milanović.

Svedok je rekao na Sudu da veruje da je Stojičić bio blizak Miloševiću, koji ga je oslovljavao neformalno, po nadimku, Badža. Milanović je rekao da je prisustvovao telefonskim razgovorima njih dvojice, i da je jednom čuo kada je Badža u toku razgovora sa Miloševićem uključio zvučnik telefonu. Reč je bila o povlačenju VJ iz granične oblasti, koje je naredio general Momčilo Perišić, a zbog kog se Milanović žalio. Milošević je rekao Badži da sačeka dok on pozove 'Momčila.' Badža i Milanović su zatim čuli kada je Milošević rekao Perišiću: 'Nemaš ti šta da misliš. Samo vrati trupe gde su bile.' VJ se vratila na granicu.

Kada je došao na mesto zamenika ministra odbrane, u Milanovićev kabinet su radnici iz Srbije (iz MUP-a ili iz PTT-a) postavili 'crveni telefon'. Tim telefonom je imao direktan pristup članovima vlade Srbije, uključujući Milana Milutinovića (ministra spoljnih poslova), i MUP-u Srbije. Ali, kada je naljutio Beograd, telefonska linija mu je bila isključena.

Rat je u SBZS završio u novembru 1991. U času kada je potpisan Vens-Ovenov mirovni plan, 1992 godine, SBZS je bila uglavnom demilitarizovana; vojnici i oficiri JNA/VJ su skinuli uniforme i predali oružje, i kontrolu nad teritorijom je preuzeo UNPROFOR. Ali, Miloševićeva uloga nije umanjena. On je i dalje bio vrhovni arbitar u onim događajima koji su ga interesovali. Svedok se, kao član delegacije SAO SBZS, nekoliko puta sreo sa Miloševićem u Beogradu. Na jednom od prvih sastanaka, Milošević i delegacija iz SBZS su razgovarali o implementaciji Vens-Ovenovog plana i o pripremama za dolazak stranih političara. Na drugom sastanku je bilo govora o izborima za predsednika Republike Srpska Krajina (RSK), u čijem je sastavu bila SAO SBZS. U prvi čas, Milanović nije prihvatio Miloševićevog kandidata Milana Martića, ali se predomsilio nakon što ga je s tim u vezi nazvao Badža, koji je u tom času opet bio u MUP-u u Beogradu.

Martić je pobeđio na izborima. Jednom kasnije je Milošević nazvao Milanovića, nakon što je ovaj odbio da smeni komandanta 11. korpusa, kako što je od njega tražio Martić. Optuženi je tom prilikom naložio svedoku da popusti, i on je to učinio.

U jednoj drugoj situaciji, Badža je pozvao Milanovića u Beograd na razgovor sa Miloševićem, kome se Perišić požalio da je ovaj odbio dvadeset vojnika koje mu je Perišić poslao. Kada je Milanović objasnio Miloševiću da vojnici nisu bili odgovarajućih specijalnosti, ovaj mu je rekao da će da razgovara sa Perišićem.

Milanović je na Sudu još ispričao da je bio šef pregovaračkog tima koji se sastajao sa delegacijama Hrvatske i međunarodne zajednice 1995 i 1996. Članovi delegacije su se konsultovali sa Miloševićem pre i posle satanaka. Optuženi je pokazao svoju moć kada je uveo Gorana Hadžića u tim, iako nije bio izabran u RSK. Svedok smatra da im je Hadžić radio iza leđa, da je bio Miloševićev čovek.

Kada je Krajina pala 1995 godine, Američki ambasador u Hrvatskoj Piter Golbrajt (Peter Galbraith) je doneo mirovni plan Milanoviću, koji je obećao da će da ga pročita. Televizija je pogrešno objavila da je Milanović potpisao sporazum, na šta je opet bio pozvan u Beograd na razgovor sa Miloševićem. Sastanku su prisustvovali i načelnik DB-a Srbije Jovica Stanišić, Badža i Ministar unutrašnjih poslova Zoran Sokolović. Milanović im je rekao da je televizija pogrešno izvestila, da nije potpisao nikakav predlog, nego da ga je samo primio na analizu. Ta epizoda navodi na zaključak da Milanović nije imao pravo da potpiše mirovni sporazum u ime RSK bez znanja i odobrenja Beograda.

Milanović je bio uključen i u pregovore o budućnosti RSK u Erdutu, dok je Milošević predvodio pregovarački tim u Dejtonu. Hrvatski predsednik Tuđman nije hteo da potpiše Dejtonski sporazum pre nego što je bilo rešeno pitanje RSK. Neposredno pre potpisivanja sporazuma u Erdutu, svedoku je Žika Jovanović, pomoćnik ministra spoljnih poslova, preneo Miloševićevu poruku da treba da potpiše. Iako je Erdutski sporazum predviđao prelazni period, u kome bi snage Ujedinjenih naroda kontrolisale region, krajnji rezultat je bio povratak teritorije SBZS pod hrvatsku kontrolu.

Milanović je otišao kod Badže, koji je pozvao Stanišića u Dejton, i od njega je primio telegramom sledići odgovor: 'Pokušao sam sve kod predsednika, ali smo izgubili Slavoniju, Baranju i Zapadni Srem. Neka im je Bog na pomoći.' Iako mu je Badža savetovao da ne potpiše sporazum, Milanović je to učinio sledećeg dana. Kada se kasnije sreo sa Miloševićem, ovaj ga je pohvalio da je dobro postupio. Svedok se kasnije još nekoliko puta sastao sa Miloševićem oko implementacije Erdutskog sporazuma.

Poslednji primer Miloševićeve kontrole nad situacijom u SBZS kojeg je naveo svedok se odnosio na njegovu političku sudbinu. Kada su Hadžić i njegovi istomišljenici pokušali da ga smene, naišli su na otpor i obratili su se Miloševiću. Iako je Milanović godinama izvršavao Miloševićeve želje, čak i kada je zbog toga bivao izložen oštrim kritikama drugih, na sastanku u Beogradu mu je Milošević savetovao da se povuče sa položaja. On je to učinio sutradan.

Osim što je naveo brojne primere Miloševićeve upletenosti u politiku SBZS, svedok je pomogao tužilaštvu tako što je potvrdio autentičnost dokumenata i snimaka telefonskih razgovora. Veći broj dokumenata se odnosio na finansijsku pomoć koju je Srbija slala TO i policiji SBZS, i za socijalnu pomoć stanovništvu. Radilo se o iznosu od više milijardi dinara, ali zbog stalne promene vrednosti dinara u to doba, ukupni iznos se više ne može preračunati u marke ili eure. Na Miloševićovo insistiranje da je novac bio isključivo za humanitarne namene, Milanović je odgovorio: 'Znam da je novac stizao iz SRJ i da je trošen u svrhe koje ste spomenuli [bolnice, škole, penzije,] ali je veći deo novca potrošen na policiju i vojsku.'

Svedok je na Miloševićovo pitanje da li je JNA imala komandnu odgovornost nad jedinicama Armije RSK ili VRS odgovorio: 'Znam da je srpska armija Krajine ovisila o JNA ... Mislim da su komandanti ARSK ovisili o Generalštabu JNA.' Svedok je priznao da nije imao informacije da je Generalštab komandovao operacijama ARSK.

Optuženi je započeo unakrsno ispitivanje tako što je pokušao Milanovića da navede da se složi da su Srbi u Hrvatskoj bili žrtve hrvatske agresije, da je njihov strah rastao jer je Hrvatska ukidala njihova ustavna prava, a ustaški simboli su bivali sve prisutniji. Svedok se složio da je HDZ ukinula Srbima ustavom zagarantovana prava, ali je odbio da govori u Miloševićevim kategorijama 'dobri Srbi/zli Hrvati.' Umesto toga je insistirao da je propagnada na obe strane podizala strah i nepetost, i da je to navelo obe strane da se naoružavaju. Milošević je pitao da li je hrvatska blokada kasarni JNA opravdala strah Srba, na šta je svedok odgovorio da su obe strane imale razloga za strah. Optuženi je zatim pitao o stradanju srpskih izbeglica, na šta je svedok rekao da je bilo i hrvatskih i srpskih izbeglica.

Milošević je naveo hrvatsku blokadu JNA kasarne u Vukovaru kao primer hrvatske agresije, a svedok je rekao da je to bilo u kontekstu borbenih operacija. Ali, JNA je samo odgovarala na vatru i pokušavala da se probije iz blokade, rekao je Milošević. Milanović je rekao da je na početku i on tako mislio, ali da je onda JNA odlučila da napadne sam grad Vukovar (Milošević veoma retko priznaje razliku između vojnih i civilnih ciljeva.)

Milanović tvrdi da nije u prvi čas znao ništa o masakru nekoliko stotina mladića i muškaraca na farmi Ovčara nakon pada Vukovara. Kada je Milošević pokušao da ga navede da se složi da o masakru nisu znali ni JNA, MUP Srbije, niti srpsko rukovodstvo, svedok ga je naglo ispravio: 'Rekao sam da Radovan Stojičić Badža nije s tim imao nikakve veze. Tamo je bila armijska brigada. Ceo region je bio pod kontrolom JNA.'

Milošević je onda rekao da isto važi za zločin u selu Lovas (gde je pedesetak hrvatskih zarobljenika bilo prisiljeno da hodaju kroz minsko polje,) da ni JNA ni niko iz Srbije nisu s time imali veze. Milanović se složio da isto važi za Lovas i za Ovčaru, ali je došao do potpuno suprotnog zaključka od Miloševića: 'Bio je rat. Važio je zakon rata. Svi civili pod oružjem su bili pod komandom JNA.'

Iz unakrsnog ispitivanja se moglo zaključiti da je optuženi odlučio da promeni strategiju odbrane. Prestao je da poriče da su on, Srbija i SRJ bili upleteni u politiku hrvatskih Srba, i počeo je da tvrdi da je to bilo 'normalno' i potpuno legalno. Ogromni iznosi koji su otekli iz SRJ u RSK su bili isključivo za humanitarne svrhe, rekao je Milošević, i Srbija je samo pritekla u pomoć 50.000 Srba u Hrvatskoj koji su izgubili državne penzije. Svedok je, međutim, rekao da je ogromna većina novca bila utrošena na armiju i na policiju.

Milošević je još pitao zar nije normalno što je general Života Panić, načelnik Generalštaba Jugoslavije, izdao naređenje o mobilizaciji građana RSK, kao da se radilo o običnom sprovođenju naređenja izdatih u susednoj državi. To, dakako, nije normalno u situaciji kada je jedna od te dve države u ratu, a druga tvrdi da je neutralna. Po toj logici, Panić je trebao da izda naređenja o mobilizaciji Hrvata i Bošnjaka koji su se zatekli u SRJ u armije njihovih država.

Optuženi je pokazao dopis ministra unutrašnjih poslova RSK MUP-u Srbije i Radovanu Stojičiću, u kome je od njih tražio da prime na obuku dvojicu pripadnika anti-terorističke jedinice Armije RSK. Milošević je rekao da je to analogno obuci koju su vojnici JNA dobivali u drugim državama. Optuženi je takođe pokazao molbu da dvojica policajca iz RSK putuju u Srbiju po gotovinu koju su zatim trebali da vrate u Knin, i rekao je da je i to uobičajena procedura u svakoj državi. Optuženi je takođe nazvao normalnim zahtev Banke RSK upućen Narodnoj banci Jugoslavije za deset miliona dinara u gotovini. Plate su uvek bile isplaćivane u gotovini, rekao je Milošević, pa prenošenje gotovine preko granica nije bilo neobično.

Iznenadujuće je Miloševićovo novo ponašanje: on sada priznaje da je Srbija pružala pomoć RSK za vreme rata sa Hrvatskom, rata u kome on i dalje tvrdi da SRJ nije učestvovala. Srbija je u velikoj meri finansirala vladu, policiju i armiju RSK, obučavala specijalne jedinice i pomagala je mobilizaciju. On je sve to priznao. Njegova odbrana se svodi na: 'Pa šta onda? To nije zločin.' Ali, ako je time bila potpomognuta kriminalna radnja, onda je i pomoć kriminalna, a oni koji su je sprovodili su krivično odgovorni. Iz ovog unakrsnog ispitivanja se stiče utisak da Milošević neće više da poriče da je igrao ikakvu ulogu, nego će da dokazuje da se nije radilo o zločinačkom poduhvatu.

Iz Milanovićevih reči se nameće zaključak da Milošević nije bio samo igrač, već režiser. On nije 'samo' obezbeđivao novac i vojnu obuku. On je poslao svoju specijalnu anti-terorističku jedinicu i njenog komandanta da organizuje i komanduje vojnim operacijama u SAO SBZS. On se potrudio da postavi sebi lojalne ljude na položaje u RSK. Njegova služba bezbednosti je radila po celoj teritoriji RSK. Iz svoje kancelarije u Beogradu je ratovao, a kada mu je odgovaralo, naredio je mir. Prepustio je Srbe u SBZS sudbini, kao izbeglice ili građane države u kojoj su do nedavno ratovali.

Milošević nije 'samo' altruistički pomagao braći Srbima. On im je rukovodio u operaciji koju je, sam ili sa drugima, on i osmislio.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Serbia](#)
[Kosovo](#)

Topic: [War crimes](#)

Focus: [Coalition for International Justice \(CIJ\) Trial Reports Archive \(Bos-Hrv-Srp\)](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/optu%C5%BEeni-irelevantnim-pitanjima-ote%C5%BEe-su%C4%91enje-na-vlastitu-%C5%A1tetu>